

PAREMPI SOME

Sosiaalisessa mediassa leviävästä väkivaltaisesta sisällöstä ja puheesta käydään vilkasta julkista keskustelua, jossa huolipuheen kohteena ovat pääasiassa nuoret. Pitäisikö meidän kuitenkin olla vähintään yhtä huolissamme aikuisten käytöksestä? Miksi me puhumme ja käyttäydymme väkivaltaisesti ja kuinka tehdä somesta parempi paikka ihmisille?

Olet ruma, sinun pitäisi tappaa itsesi.

Päätimme jalkautua kaduille ja julkisiin tiloihin kysymään nuorilta Mustasaareissa ja Vöyrillä, ovatko he kokeneet tai todistaneet väkivaltaista puhetta sosiaalisessa mediassa. Saimme kuulla erilaisia esimerkkejä, joista monet kertovat lainauksen tavoin väkivaltaisesta puheesta, jolla haukutaan, kiusataan, mitätöidään, loukataan ja uhkaillaan.

Nuorten suurin someen liittyvä pelko on, että kiusaamista ja vihapuhetta ei saada kuriin. Tämä paljastuu Lasten ja nuorten säätien yhdessä TietoEVRYN kanssa toteuttamasta selvityksestä *Unelmien some*.

Tutkimusten mukaan 80 prosenttia nuorista on nähnyt somekiusaamista ja lähteestä riippuen noin 34-50 prosenttia on kokenut sitä itse. Somekiusaamisella tarkoitetaan kiusaamista ja häirintää sosiaalisessa mediassa. Se voi ilmetä esimerkiksi loukkaavina viesteinä tai kommentteina, uhkailuna ja yksityisyyden loukkaamisena.

Vihapuheella puolestaan lietsotaan vihaa yhtä ihmistä tai ihmisryhmää, esimerkiksi maahanmuuttajia tai seksuaalivähemmistöjä, vastaan. Digitaalisen kiusaamisen tapauksista noin joka neljännessä oli taustalla vihamotiivi.

Katukeskusteluissamme kohtasimme 34 iältään 14-29-vuotiasta nuorta. Kysyimme väkivaltaisesta puheesta ja saimme kuulla erityisesti somekiusaamisesta ja vihapuheesta. Vastaajista 80 prosenttia oli todistanut väkivaltaista puhetta tai käytöstä sosiaalisessa mediassa.

Vastatessaan nuoret saivat määritellä väkivallan itse. Huomasimme, että monelle nuorelle oli aluksi vähän vaikeaa hahmottaa väkivaltaisen puheen tai

käytöksen rajoja. Vastauksissa nousi kuitenkin esiin esimerkiksi rasistista nimittelyä, kiusaamista ja uhkauksia.

Katukyselyssämme nuoret saivat myös antaa arvosanan sekä omalle että muiden somekäytökselle. Nuoret arvioivat oman käytöksensä selvästi paremmaksi kuin muiden. Oman somekäytöksen keskiarvoksi tuli 7,81 eli hyvä. Ihmisten käytös yleensä sai tyydyttävän todistuksen keskiarvolla 6,17.

Nuoret kuvasivat vastauksissaan myös riitelyä, toisten tarkoituksellista loukkaamista ja mahdollisuutta piiloutua feikkiprofiiliin taakse tai anonyymisti ”tehdä somessa mitä tahansa huvittaa”.

Nuorten unelmien sosiaalinen media on turvallinen, yhdenvertainen ja tekee maailmasta paremman. Unelmien somessa erilaisia ääniä ymmärretään ja siellä saa olla oma itsensä.

Hetkinen, tätähän me kaikki haluamme, tulla ymmärretyksi omana itsenämme?

Miksi siis toimimme aggressiivisesti ja väkivaltaisesti, vaikka todennäköisesti tiedostamme, että ymmärryksen ja empatian sijaan saamme todennäköisemmin aikaan riidan, draamaa ja vihaisia ihmisiä?

Vastauksia etsiessäni törmäsin psykiatrian erikoislääkäri ja psykoanalyytikko **Gustav Schulmanin** jo vuonna 2004 Suomen Lääkärilehdessä julkaistuun artikkeliin *Väkivalta ja sietämättömien tunteiden kierrätys*.

Artikkelissa esitetyt ajatukset tuntuvat varsin ajankohtaisilta pohdittaessa väkivaltaista puhetta ja käytöstä sosiaalisessa mediassa.

Schulman kirjoittaa: ”Väkiavallassa on syvimmillään kyse minuuden ja olemassaolon oikeuden puolustamisesta. Uhka voi olla todellinen tai kuviteltu.

Aggressiivisuus itsessään on tärkeä ja välttämätön ominaisuus olemassaolon kamppailussa, jokapäiväisten asioiden hoitamisessa ja vastusten voittamisessa.

Väkivaltaisuutta ei tarvitse oppia. Sitä vastoin normit, suhteellisuudentaju, ja kyvyt hillitä omaa aggressiivisuutta edellyttävät vuosia kestävää kehittymistä ja omaksumista.”

Fakta on, että käytämme merkittävän osan ajastamme eri sosiaalisen median alustoilla. Mitä nuorempi ihminen on kyseessä, sen todennäköisimmin some on hänelle kiinteä osa arkitodellisuutta, elämisen tila fyysisten paikkojen rinnalla.

Selvitysten perusteella 13-29-vuotiaat viettävät somessa keskimäärin 15-20 tuntia viikossa, eli puolipäivätyön verran. Toki osa nuorista käyttää somea selkeästi tätä vähemmän ja osa enemmän.

Nuoret altistuvat somen negatiivisille puolille enemmän jo ihan sen takia, että he viettävät alustoilla enemmän aikaa, kuin vanhemmat ikäluokat.

Se mitä ennen tapahtui kaduilla, julkisissa tiloissa ja kodeissa, tapahtuu nyt myös sosiaalisessa mediassa, jossa vuorovaikutus on mahdollista aiempaa paljon laajemman ja moninaisemman ihmisjoukon välillä.

Samalla myös hankalien tilanteiden ja tunteiden välttely on helpompaa – pyyhkäiset pois ihmisen, joka ei miellytä – ja vaikeampaa, sillä silmien eteen pyrkii jatkuvasti myös sisältöä, jonka katsominen herättää vaikeita tunteita.

Oman sisällön tuottaminen voi olla voimaannuttavaa, mutta altistaa myös tuntemattomien ihmisten kommentteille ja arvostelulle. Turvalliset tilat ovat kaventuneet tai niiden rajat ovat hämärtyneet, kun älylaitteiden kautta koko muu maailma on läsnä kaikkialla.

Kiusaamisen ja vihapuheen kohteeksi joutuminen ei edellytä